

CODI 22179 HISTORIA ANTIGA DE LA PENINSULA IBERICA

Prof. Dr. Tomàs GIMENO FABREGAT

Programa

Introducció: 1.- Directrius i metodologia per al coneixement de la història antiga hispànica: Ibèria, Hispània, Espanya.- Tèmàtica, problemàtica i estat de la qüestió a tractar.- Anàlisi historiogràfic i bibliogràfic.-

2.- L'anàlisi de les fonts literàries clàssiques més remarcables.- La problemàtica de les fonts materials arqueològiques des de la història..- Història antiga envers la història actual.

3.- Panorama sinòptic de la protohistòria hispànica.- Els inicis del primer mil.leni A.C.: el repartiment del substrat autòcton segons la geografia, toponimia i arqueologia.- Les diferents àrees culturals a Ibèria en el context del segle VI A.C.

4.- Les primeres colonitzacions històriques.- Les columnes d'Heracles i més enllà de les mateixes.-El coneixement històric segons les fonts clàssiques: Mite i realitat del regne i del pais de Tartessos.

5.- El desenvolupament de les colonitzacions mediterrànies a Ibèria.- La influència i els assentaments colonials fenicis.- La contraposició colonial grega.- Semitisme i hel·lenisme: l'estat de la qüestió.

6.- Esl pobles ibers de la Peninsula.- La iberologia.- L'iberisme i la iberització.- La evolució històrica de les societats ibèriques.- La cultura material ibèrica i el seu desenvolupament.- L'estat de la qüestió.

7.- Els pobles i.e.<indoeuropeus> a la Peninsula Ibèrica.- Periodització i àrees d'assentament i d'influència.: Vacceus, vetons, carpetans, lusitans, celtibers.- Evolució històrica i coneixement material.

8.- Les altres àrees culturals prerromanes.- Els pobles meridionals: els turdetans.- Els pobles del nord: dels galaics als bascons.- Iberisme, basco-iberisme: estat de la qüestió.- Els pobles prerromans de les Illes Balears.

9.- Els testimonis de la presència grega a la Península Ibèrica fins la Segona Guerra Púnica.- Anàlisi de les fonts literàries clàssiques.- La inexistència de la colonització grega a Ibèria o l'invent de l'"Hispania Graeca".- El cas d'Empúries.

10.-La presència i la influència cartaginesa a Hispània: les seves consequències.- L'actuació conqueridora dels bàrcides.- Els testimonis arqueològics púnics a Espanya.

11.- La intervenció militar romana a Hispània: les causes.- Els tractats entre Roma i Cartago.- Sagunt.-El desenvolupament de la Segona guerra púnica: D'Empúries a Cadis(218 a 206 A.C.).- Les conseqüències de la desfeta cartaginesa.

12.- La conquesta romana d' Hispània al segle II A.C.: Les fases de la conquesta fins el 19 A.C..- Dels Escipions a Cató.- Les guerres celtibèriques i lusitanes fins la destrucció de Numància.- La conquesta de Galícia i de les Illes Balears.-

13.- La consolidació i la implantació romana a Hispània.- Anàlisi de les fonts literàries i arqueològiques.- L'impacte romà sobre els pobles hispànics: els problemes de resistència i assimilació envers Roma. .- El paper de Semproni Grac, Metel, Sertori i Pompeu.

14.- Hispània i la guerra civil: pompeians i cesarians fins a la batalla de Munda.(45 A.C.): el posicinament dels hispano-ibèrics.-El resultat i les actuacions cesarianes a Hispània.- La romanització i el seu significat.- Els graus de romanització al s.I a.C.

15.- L'època d'August a Hispània.- Les darreres fases de la conquesta romana fins el 19 A.C.: "Hispània pacata".- La organització administrativa, jurídica i econòmica.- Els nuclis urbans i la xarxa viaria.- La numismàtica hispano-romana.

16.- Hispania romana en el segles I i II D.C: el seu paper en el context de l'Imperi.- De la dinastia Julia-clàudia a la Antonina.- Els graus i els efectes de la romanització.- La documentació epigràfica fins la dinastia dels Severs.- De Caracal.la a l'època de l'anarquia militar.

17.- La societat hispano-romana a l'Alt Imperi: els status jurídics i la demografia.- L'evolució dels nuclis urbans.- La implantació econòmica romana.- Les religions i els sincretismes a Hispània.- Avaluació de la cultura material.

18.- Hispania romana en el s.III D.C.: la evolució històrica, els canvis i les crisis polítiques, socials i econòmiques fins a l'època de Dioclecià.- Problemàtica platejada: l'efecte de les invasions franco-alamanyes.

19.- El Baix Imperi a Hispània: des l'època de Dioclecià fins a Constantí.- Les transformacions polítiques socials i econòmiques del món romà: les repercussions a Hispània.- La evolució religiosa.

20.- Hispània desde Constantí a Teodòsi.- Els lligams d'Hispània amb l'Imperi.- Els canvis en els nuclis urbans.- La potenciació del món rural.- Els moviments socials i religiosos: circumcisions, bagaudes, cristianisme i paganisme.

21.-Hispania Tardorromana.- Problemàtica plantejada.- Els canvis i les pervivències des la perspectiva de les fonts literàries i arqueològiques.- Indigenisme i romanització.- El balanç de l'arribada i dels assentaments germànics a Hispània fins a la formació del regne got de Toledo: Continuitat o trencament?

Breu orientació bibliogràfica.- <H^a antiga ,Espanya, T.Gimeno Fabregat>

ALARÇAO, E., Portugal romano, Verbo, Lisboa

ARCE, J., El último siglo de la España romana, Alianza, Madrid

BLAZQUEZ,J.M., La romanización, 2 vols., Istmo, Madrid.

BLAZQUEZ, J.M., Religiones en la España Antigua, Cátedra, Madrid.

BLAZQUEZ et alii, Historia de España Antigua, 2 vols., Cátedra, Madrid.

CABO-VIGIL, Historia de España Alfaguara, vol I, Alianza, Madrid.

CARO BAROJA, J. Los pueblos de España, 2 vols.,Istmo, Madrid.

COLLINS,R.,España.Guía arqueológica, Acento, Madrid.

DIAZ-PLAJA, F., La vida cotidiana en la España romana, Edaf, Madrid.

FONTES HIPANIAE ANTIQUAE, Barcelona.

KEAY,S., Hispania romana, Ausa, Sabadell.

MONTENEGRO-BLAZQUEZ-SOLANA, España romana, Gredos, Madrid.

ORLANDIS, J. H^a de España: Epoca visigoda.<4>,Gredos, Madrid.

ROLDÁN,J.M., Itineraria Hispana, Universidades de Valladolid y Granada, Madrid.

SANTOS, N., Textos para la H^a Antigua de la Península Ibérica, Asturlibros, Oviedo.

TUÑÓN DE LARA et alii: H^a de España.Primeras culturas e Hispania romana, Labor, Barcelona.

VV.AA., Conflictos sociales en la Hispania romana, Akal, Madrid.

VV.AA, Els ibèrs,prínceps d'Occident, Fundació "la Caixa", Barcelona, 1998.

VILLARONGA, L., Numismática antigua de Hispania, Cymys, Barcelona.

VILLAR,F.:Indoeuropeos i no indoeuropeos en la Hispania prerromana , Ed.Universidad de Salamanca, 2000.

VIVES, J., Inscripciones latinas de la España romana, C.S.I.C., Barcelona.